

BOHUSLAV HUSAK, EEN TSJECHISCHE PIJPENMAKER

door Ron de Haan

Tijdens de meeting van de *Academie Internationale de la Pipe* in Andenene, september 1999, raakte ik in gesprek met de Tsjechische fotograaf Michal Novak. Mijn voorkeur voor Tsjecho-Slowaakse pijpen deelde hij niet, maar hij meldde wel terloops, dat er in zijn land in de plaats Hustopece u Brna een klein atelier is, waar nog steeds of beter gezegd weer gietpijpen gemaakt worden.

Zes jaren terug namelijk was de nu 55 jaar oude Bohuslav Husak op een merkwaardige manier in aanraking gekomen met de productie van kleipijpen, toen hij deel nam aan de festiviteiten van de historische Driekeizersslag van Napoleon bij Austerlitz (1805). Tijdens dit groots opgezette evenement werd de slag in historische kostuums en met authentieke wapens nagespeeld. Ook waren er allerlei kraampjes met snuisterijen en replica's. Op één hiervan werden door een Fransman tegen zeer hoge prijzen ook kleipijpen verkocht.

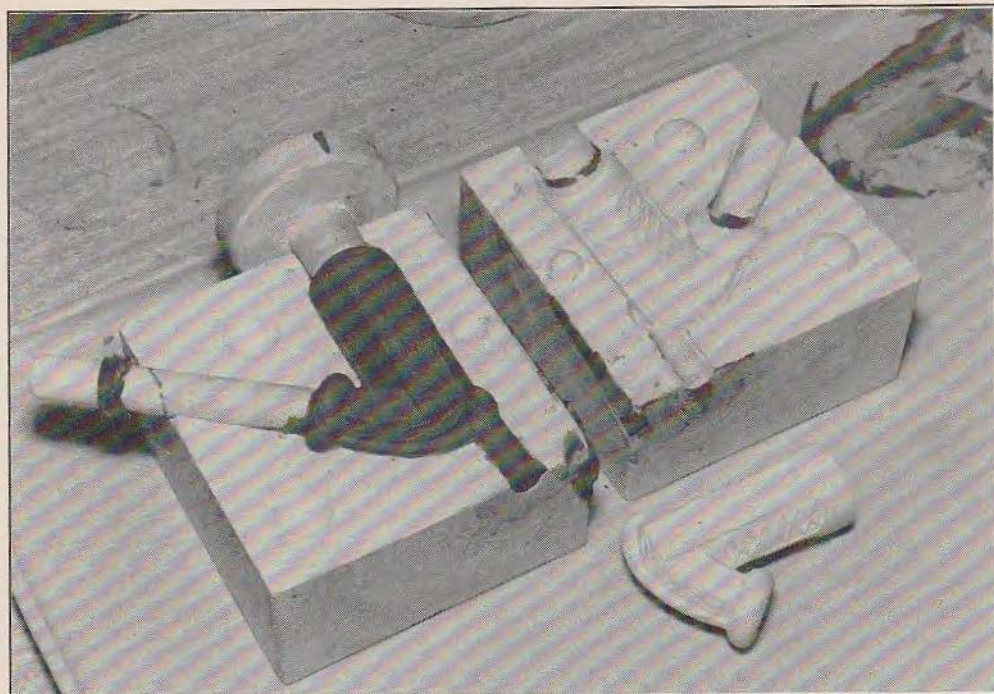
Husak, een ervaren vakman, zag in een flits hoe hij pijpen zou kunnen produceren door middel van de giettechniek. Deze techniek is bij ons bekend door de productie van doorrokers, maar ook in Midden-Europa werd deze techniek al rond 1900 toegepast. Denk maar aan de fraaie portretpijpen, die meestal voorzien zijn van een rode engobe.

Toen hij het idee had uitgewerkt, begon hij met de productie van Kaffeehaus-pijpen, waar hij al snel een afzetgebied voor vond (*afb. 1*). Zijn voorkeur ging echter uit naar het zelf modelleren van mens- en dierfiguren, waarvoor hij uiteindelijk ook zelf de gietmallen maakte (*afb. 2*). Het bedrijf, de pijpenmakerij Kardejovská Keramika, was een feit en de pijpen worden gemerkt met de initialen KK in een cirkel.

Veel historische figuren zijn afgebeeld: de eerste president van Tsjechië T.G. Masaryk (*afb. 3*), keizer Franz Joseph I (*afb. 4*), de huidige president Havel (*afb. 5*) en niet te vergeten waar het allemaal mee begon: Napoleon.

Bij sommige van zijn creaties komt hij tot zeer fraaie resultaten. De leeuw (*afb. 6*) is naar mijn idee de meest geslaagde. Husak vertelde mij, dat hij zijn idee voor de leeuw had opgedaan tijdens een bezoek aan een antiekzaak, waar de meubels met leeuwenkoppen hem op dit idee brachten. Andere dieren in zijn assortiment zijn de wolf, de hond en het wildzwijn.

Een derde groep is minstens zo interessant: de Noord-Amerikaanse indianenpijpen zoals de bekende vredespijp of *calumet*. Maar vooral de eigen creaties spreken tot de verbeelding. Het topstuk is een enorme ceremoniële indianenkop met veren hoofdtooi, 26 cm lang en 13 cm hoog (*afb. 7*).

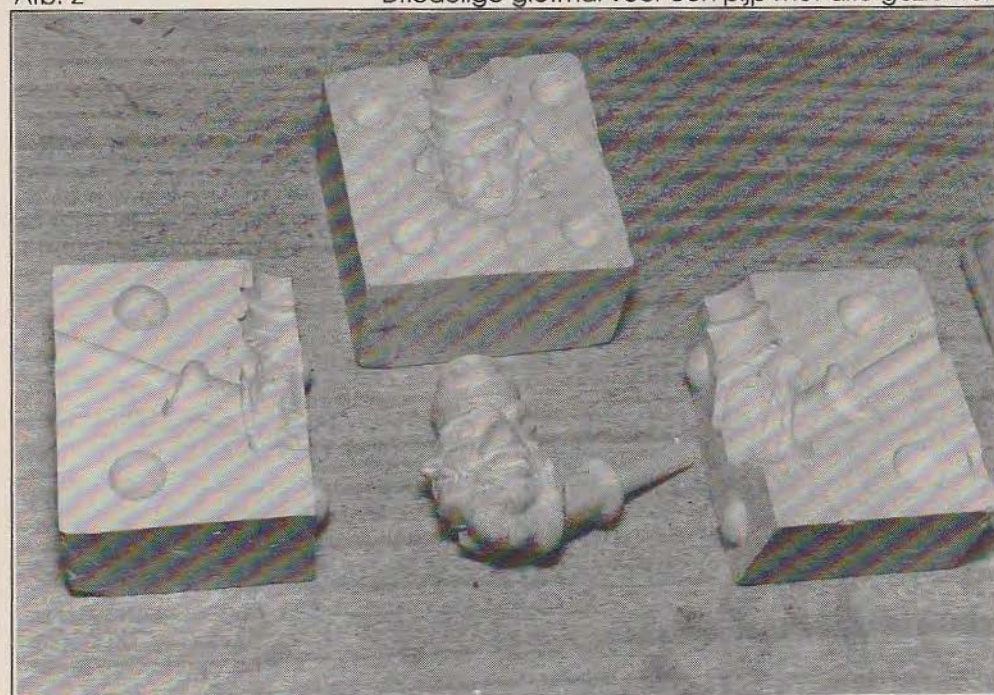

Afb. 1

Gietmal voor Kaffeehaus-pijp

Afb. 2

Driedelige gietmal voor een pijp met drie gezichten

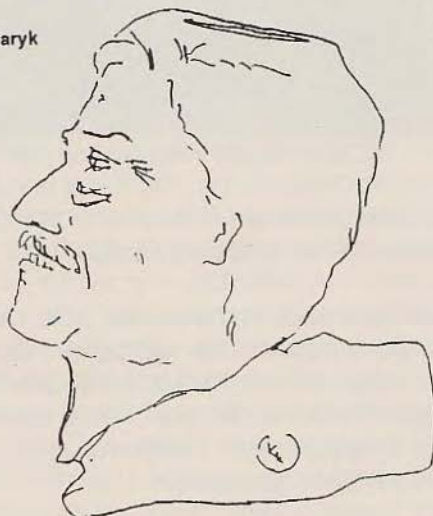

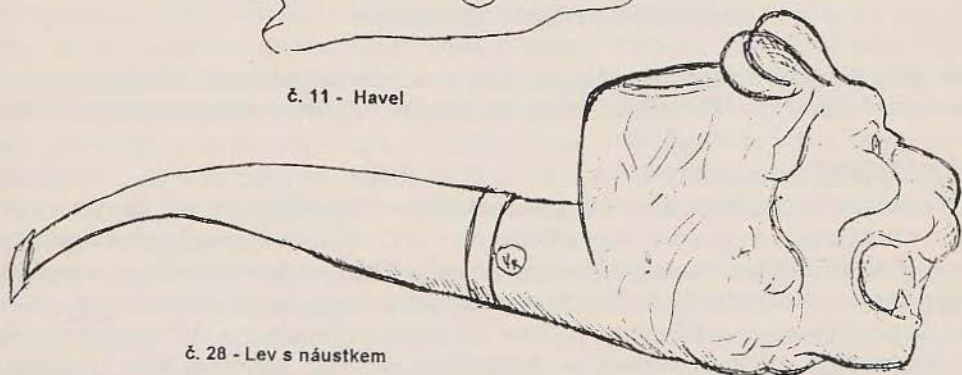
č. 9 - T.G. Masaryk

č. 10 - Franz Joseph I.

č. 11 - Havel

č. 28 - Lev s nástkem

Afb. 7

Ceremoniële indianenkop met veren hoofdtooi

Deze zal met enige andere stukken uit zijn collectie te zien zijn op de overzichtstentoonstelling in Kerkrade in het Industrion (afb. 7).

Husak is overigens ook een verwoed verzamelaar van bodemvondsten, meestal gedaan in oude waterputten. De kleipijpen zijn natuurlijk het hoofdbestanddeel van zijn collectie. Inmiddels is hij ook begonnen met een serie geëmailleerde pijpen, waaronder een kleine meerkleurige indianenkop. De traditie van het kleipijpmaken heeft dus zelfs nog in Midden-Europa weer een vertegenwoordiger gevonden.

Mijn dank gaat uit naar Michal Novak (foto's), zonder wiens steun dit artikeltje niet tot stand had kunnen komen.

MONSTERKIST (Leeuwarder Courant, 3 april 1895)

Een eigenaardig geschenk. Van zeer goed ingelichte zijde vernemen wij, dat door een der meest bekende en grootste pijpenfabrikanten te Gouda, de firma Goedewaagen en Zoon, aan prins Bismarck ter gelegenheid van zijn 80sten verjaardag eene monsterkist gezonden is, gevuld met Goudsche pijpen van de grootste tot de kleinste soort. Zoo niet de prachtigste en kostbaarste, dan zal het zeker wel mede een der eigenaardigste geschenken zijn, die den jubilaris bij gelegenheid van zijn zeldzaam feest ontvangt.

(Inzending: R.S. van der Molen)